Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

13 päivänä toukokuuta 2015 *

Ennakkoratkaisupyyntö — Vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alue — Oikeudellinen yhteistyö yksityisoikeudellisissa asioissa — Asetus (EY) N:o 44/2001 — Soveltamisala — Välimiesmenettely — Ei kuulu soveltamisalaan — Ulkomaisten välitystuomioiden tunnustaminen ja täytäntöönpano — Jäsenvaltiossa sijaitsevan välimiesoikeuden antama määräys — Määräys, jolla estetään ryhtymästä menettelyyn tai jatkamasta sitä toisen jäsenvaltion tuomioistuimessa — Jäsenvaltion tuomioistuinten valta evätä välitystuomion tunnustaminen — New Yorkin yleissopimus

Asiassa C-536/13,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Liettua) on esittänyt 10.10.2013 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 14.10.2013, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Gazprom OAO,

Liettuan tasavallan

osallistuessa asian käsittelyyn,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti V. Skouris, varapresidentti K. Lenaerts, jaostojen puheenjohtajat R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič, L. Bay Larsen, A. Ó Caoimh ja J.-C. Bonichot sekä tuomarit E. Levits, M. Safjan (esittelevä tuomari), M. Berger, A. Prechal, E. Jarašiūnas ja C. G. Fernlund,

julkisasiamies: M. Wathelet,

kirjaaja: hallintovirkamies M. Aleksejev,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 30.9.2014 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Gazprom OAO, edustajanaan advokatas R. Audzevičius,

— Liettuan hallitus, asiamiehinään A. A. Petravičienė, A. Svinkūnaitė ja D. Kriaučiūnas, avustajinaan advokatas V. Bernatonis ja advokatas A. Šekštelo,

— Saksan hallitus, asiamiehinään T. Henze ja J. Kemper,

— Espanjan hallitus, asiamiehenään A. Rubio González,

* Oikeudenkäyntikieli: liettua.

— Ranskan hallitus, asiamiehinään F.-X. Bréchot, G. de Bergues ja D. Colas,

— Itävallan hallitus, asiamiehenään C. Pesendorfer,

— Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehenään M. Holt, avustajanaan barrister B. Kennelly,

— Sveitsin valaliitto, asiamiehinään M. Jametti, M. Schöll ja D. Klingele,

— Euroopan komissio, asiamiehinään A.-M. Rouchaud-Joët ja A. Steiblytė,

kuultuaan julkisasiamiehen 4.12.2014 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 44/2001 (EYVL 2001, L 12, s. 1) tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa Gazprom OAO -niminen yhtiö (jäljempänä Gazprom), jonka kotipaikka on Moskova (Venäjä), on hakenut muutosta siihen, että Liettuassa evättiin 31.7.2012 annetun välitystuomion tunnustaminen ja täytäntöönpano.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

3 Asetus N:o 44/2001 kumottiin tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 12.12.2012 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) N:o 1215/2012 (EUVL L 351, s. 1), jota sovelletaan 10.1.2015 lukien. Asetusta N:o 44/2001 on kuitenkin edelleen sovellettava pääasiassa kyseessä olevan kaltaisiin olosuhteisiin.

4 Asetuksen N:o 44/2001 toisesta perustelukappaleesta ilmenee, että sen tavoitteena on sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan turvaamiseksi ottaa käyttöön ”säännökset, joiden avulla voidaan yhdenmukaistaa tuomioistuimen toimivaltaa siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa koskevat säännöt ja yksinkertaistaa muodollisuudet, jotta niissä jäsenvaltioissa annetut tuomiot, joita tämä asetus sitoo, tunnustetaan ja pannaan täytäntöön nopeasti ja yksinkertaisin menettelyin”.

5 Asetuksen johdanto-osan 7 ja 11 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(7) Tämän asetuksen soveltamisalan on katettava kaikki tärkeimmät siviili- ja kauppaoikeudelliset asiat lukuun ottamatta tiettyjä selkeästi määriteltyjä asioita.

– –

(11) Tuomioistuimen toimivaltaa koskevien sääntöjen ennustettavuuden on oltava hyvä, ja niiden on perustuttava periaatteeseen, jonka mukaan toimivaltainen tuomioistuin määräytyy pääsääntöisesti vastaajan kotipaikan perusteella, ja vastaajan kotipaikan tuomioistuin on aina toimivaltainen, lukuun ottamatta joitakin tarkoin rajattuja tapauksia, joissa riidan kohteen tai osapuolten sopimusvapauden vuoksi jokin muu liittymäperuste on oikeutettu. – –”

6 Asetuksen I lukuun, jonka otsikko on ”Soveltamisala”, sisältyvän 1 artiklan 1 kohdassa ja 2 kohdan d alakohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Tätä asetusta sovelletaan siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa, riippumatta siitä, millaisessa tuomioistuimessa niitä käsitellään. Erityisesti asetusta ei sovelleta vero- tai tulliasioihin eikä hallinto-oikeudellisiin asioihin.

2. Asetusta ei sovelleta:

– –

d) välimiesmenettelyyn.”

7 Asetuksen N:o 44/2001 71 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tämä asetus ei vaikuta tuomioistuinten toimivaltaa tai tuomioiden tunnustamista taikka täytäntöönpanoa erityisillä oikeudenaloilla sääntéleviin sopimuksiin, joiden osapuolia jäsenvaltiot ovat.”

Liettuan oikeus

8 Liettuan siviililain toisen osan II osaston X luvun otsikko on ”Oikeushenkilön toimintaan kohdistuvan tutkinnan yksityiskohtaiset säännöt”, ja luku sisältää pykälät 2.124–2.131.

9 Siviililain 2.124 §:ssä, jonka otsikko on ”Oikeushenkilön toimintaan kohdistuvan tutkinnan sisältö”, säädetään seuraavaa:

”Tämän lain 2.125 §:ssä luetelluilla henkilöillä – – on oikeus vaatia, että tuomioistuin nimeää asiantuntijoita tutkimaan, ovatko oikeushenkilö tai sen hallintoelimet tai näiden jäsenet toimineet epäasianmukaisesti, ja että se toteuttaa – – 2.131 §:ssä säädetyt toimenpiteet, jos toiminta todetaan epäasianmukaiseksi – –”

10 Kyseisen lain 2.125 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan tällaisen kanteen voi nostaa yksi tai useampi osakkeenomistaja, jolla tai joilla on vähintään yksi kymmenesosa oikeushenkilön osakkeista.

11 Siviililain 2.131 §:ssä säädettyjä toimenpiteitä ovat muun muassa oikeushenkilön hallintoelinten päätösten kumoaminen, oikeushenkilön toimielinten jäsenten toimivaltuuksien lakkauttaminen tai tilapäinen keskeyttäminen ja mahdollisuus velvoittaa oikeushenkilö toteuttamaan tiettyjä toimia tai pidättymään tietyistä toimista.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

12 Ennakkoratkaisupyynnöstä ja unionin tuomioistuimen käytettävissä olevasta asiakirja-aineistosta käy ilmi, että pääasian tosiseikkojen tapahtuma-aikaan Lietuvos dujos AB:n (jäljempänä Lietuvos dujos) suurimpia osakkeenomistajia olivat Saksan oikeuden mukaan perustettu yhtiö E.ON Ruhrgas International GmbH, joka omisti 38,91 % osakkeista, Gazprom, jonka osuus oli 37,1 %, ja Liettuan valtio, jonka osuus oli 17,7 %.

13 Gazprom teki 24.3.2004 osakassopimuksen (jäljempänä osakassopimus) E.ON Ruhrgas International GmbH:n ja Lietuvos Respublikan (Liettuan tasavalta) lukuun toimineen State Property Fundin (valtion omaisuusrahasto), jonka tilalle on sittemmin tullut Lietuvos Respublikos energetikos ministerija (Liettuan tasavallan energiaministeriö, jäljempänä ministeriö), kanssa. Tämän sopimuksen

7.14 artiklaan sisältyi välityslauseke, jonka mukaan ”kaikki riidat, erimielisyydet tai huomautukset, jotka liittyvät tähän sopimukseen tai sen noudattamatta jättämiseen, pätevyyteen, voimaantuloon tai irtisanomiseen, ratkaistaan lopullisesti välimiesmenettelyssä”.

14 Liettuan tasavalta, jota ministeriö edusti, nosti 25.3.2011 Vilniaus apygardos teismasissa (Vilnan alueellinen tuomioistuin) kanteen, jossa se vaati oikeushenkilön toimintaan kohdistuvan tutkinnan aloittamista.

15 Kyseinen kanne koski Lietuvos dujosia, tämän yhtiön toimitusjohtajaa Valentukevičiusia sekä tämän yhtiön hallituksen jäseniä, Gazpromin nimittämiä Venäjän kansalaisia Golubevia ja Seleznevia. Ministeriö vaati kanteessa myös, että jos mainitussa tutkinnassa todetaan kyseisen yhtiön tai henkilöiden toiminnan olleen epäasianmukaista, on määrättävä tiettyjä siviililain 2.131 §:ssä tarkoitettuja korjaavia toimenpiteitä.

16 Koska Gazprom katsoi, että kanteella rikottiin osakassopimuksen 7.14 artiklaan sisältyvää välityssopimusta, se teki 29.8.2011 Tukholman kauppakamarin välitysinstituutille hakemuksen välimiesmenettelyn aloittamisesta ministeriötä vastaan.

17 Gazprom vaati Tukholman kauppakamarin välitysinstituutin kokoonpanemassa välimiesoikeudessa muun muassa ministeriön velvoittamista lopettamaan Vilniaus apygardos teismasissa vireillä olevan asian tutkimisen.

18 Kyseinen välimiesoikeus totesi 31.7.2012 antamassaan tuomiossa, että osakassopimukseen sisältyvää välityslauseketta oli rikottu osittain, ja se velvoitti ministeriön muun muassa luopumaan tietyistä kyseisessä tuomioistuimessa esittämistään vaatimuksista tai rajoittamaan niitä (jäljempänä 31.7.2012 annettu välitystuomio).

19 Vilniaus apygardos teismas määräsi 3.9.2012 Lietuvos dujosin toimintaan kohdistuvan tutkinnan aloittamisesta. Se totesi myös, että oikeushenkilön toimintaan kohdistuvaa tutkintaa koskeva vaatimus kuului sen toimivaltaan eikä voinut Liettuan lainsäädännön mukaan olla välimiesmenettelyn kohteena.

20 Lietuvos dujos sekä Valentukevičius, Golubev ja Seleznev valittivat ratkaisusta Lietuvos apeliacinis teismasiin (Liettuan muutoksenhakutuomioistuin). Gazprom saattoi lisäksi erään toisen menettelyn yhteydessä tämän saman tuomioistuimen käsiteltäväksi vaatimuksen 31.7.2012 annetun välitystuomion tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta Liettuassa.

21 Lietuvos apeliacinis teismas hylkäsi viimeksi mainitun vaatimuksen 17.12.2012 antamallaan ensimmäisellä määräyksellä. Kyseinen tuomioistuin katsoi yhtäältä, että tämän välitystuomion antanut välimiesoikeus ei voi ratkaista kysymystä, joka on jo tuotu esiin Vilniaus apygardos teismasissa ja jonka viimeksi mainittu tuomioistuin on jo tutkinut, ja toisaalta, että mainitusta kysymyksestä lausuessaan tämä tuomioistuin ei ollut noudattanut ulkomaisten välitystuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta New Yorkissa 10.6.1958 tehdyn yleissopimuksen (Yhdistyneiden kansakuntien sopimuskokoelma, nide 330, s. 3; jäljempänä New Yorkin yleissopimus) V artiklan 2 kappaleen a kohtaa.

22 Lietuvos apelicianis teismas totesi lisäksi, että 31.7.2012 annetulla välitystuomiolla, jonka tunnustamista ja täytäntöönpanoa vaadittiin, kyseinen välimiesoikeus ei ollut ainoastaan rajoittanut ministeriön asialegitimaatiota toimia liettualaisessa tuomioistuimessa oikeushenkilön toimintaan kohdistuvan tutkinnan aloittamiseksi, vaan se on myös evännyt tältä kansalliselta tuomioistuimelta toimivallan päättää omasta toimivallastaan. Sama välimiesoikeus on näin loukannut Liettuan tasavallan kansallista suvereniteettia, mikä on Liettuan oikeusjärjestyksen perusteiden ja kansainvälisen oikeusjärjestyksen perusteiden vastaista. Lietuvos apeliacinis teismasin mukaan välitystuomion tunnustamisen epääminen oli myös perusteltua mainitun yleissopimuksen V artiklan 2 kappaleen b kohdan nojalla.

23 Lietuvos apeliacinis teismas hylkäsi 21.2.2013 antamallaan toisella määräyksellä Lietuvos dujosin sekä Valentukevičiusin, Golubevin ja Seleznevin valituksen Vilniaus apygardos teismasin 3.9.2012 antamasta ratkaisusta, joka koski Lietuvos dujosin toimintaan kohdistuvan tutkinnan aloittaista. Se vahvisti myös liettualaisten tuomioistuinten toimivallan tutkia tämä asia.

24 Lietuvos apeliacinis teismasin 17.12.2012 ja 21.2.2013 antamista kahdesta määräyksestä tehtiin kassaatiovalitus Lietuvos Aukščiausiasis Teismasiin (Liettuan korkein oikeus). Kyseinen tuomioistuin päätti 20.11.2013 antamallaan määräyksellä lykätä näistä määräyksistä jälkimmäisestä tehdyn valituksen käsittelyä siihen saakka, kunnes se on ratkaissut 31.7.2012 annetun välitystuomion tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevan valituksen.

25 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii tätä alaa koskevan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön ja asetuksen N:o 44/2001 71 artiklan valossa kysymystä siitä, voidaanko tämän välitystuomion, jonka se katsoo olevan anti-suit injunction -määräys, tunnustaminen ja täytäntöönpano evätä sillä perusteella, että tällaisen tunnustamisen ja täytäntöönpanon jälkeen liettualaisen tuomioistuimen mahdollisuus päättää omasta toimivallastaan rajoittuu siltä osin kuin kyse on oikeushenkilön toimintaan kohdistuvan tutkinnan aloittamista koskevasta vaatimuksesta.

26 Tässä tilanteessa Lietuvos Aukščiausiasis Teismas päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Kun välimiesoikeus antaa anti-suit injunction -määräyksen ja kieltää siten asianosaista esittämästä tiettyjä vaatimuksia jäsenvaltion tuomioistuimessa, joka on asetuksen N:o 44/2001 toimivaltasäännösten nojalla toimivaltainen käsittelemään siviiliasian asiakysymyksen, onko jäsenvaltion tuomioistuimella oikeus evätä tällaisen välitystuomion tunnustaminen sen vuoksi, että välitystuomiolla rajoitetaan tuomioistuimen oikeutta päättää itse, onko se asetuksen N:o 44/2001 toimivaltasääntöjen nojalla toimivaltainen käsittelemään asian?

2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, onko tilanne sama silloin, kun oikeudenkäynnin asianosainen velvoitetaan välimiesoikeuden antamalla anti-suit injunction -määräyksellä rajoittamaan vaatimuksiaan toisessa jäsenvaltiossa käsiteltävänä olevassa asiassa ja kun tämän jäsenvaltion tuomioistuin on asetuksen N:o 44/2001 toimivaltasäännösten nojalla toimivaltainen käsittelemään kyseisen asian?

3) Voiko kansallinen tuomioistuin, joka pyrkii turvaamaan unionin oikeuden ensisijaisuuden ja asetuksen N:o 44/2001 täyden tehokkuuden, evätä välitystuomion tunnustamisen, jos välitystuomiolla rajoitetaan kansallisen tuomioistuimen oikeutta päättää toimivallastaan ja valtuuksistaan asiassa, joka kuuluu asetuksen N:o 44/2001 soveltamisalaan?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

27 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa kysymyksillään, joita on syytä tarkastella yhdessä, selvittää ennen kaikkea, onko asetusta N:o 44/2001 tulkittava siten, että se on esteenä sille, että jäsenvaltion tuomioistuin tunnustaa ja panee täytäntöön välitystuomion, jossa kielletään asianosaista esittämästä tiettyjä vaatimuksia tämän jäsenvaltion tuomioistuimessa, tai että se epää tällaisen välitystuomion tunnustamisen ja täytäntöönpanon.

28 On aluksi täsmennettävä, että mainitun asetuksen 1 artiklan 2 kohdan d alakohdan mukaan asetusta ei sovelleta välimiesmenettelyyn.

29 Sen ratkaisemiseksi, kuuluuko riita-asia asetuksen N:o 44/2001 soveltamisalaan, on otettava huomioon ainoastaan riidan kohde (tuomio Rich, C-190/89, EU:C:1991:319, 26 kohta).

30 Pääasian kohteen osalta on täsmennettävä, että ennakkoratkaisupyynnöstä käy ilmi, että Lietuvos Aukščiausiasis Teismasissa on haettu muutosta Lietuvos apeliacinis teismasin antamaan määräykseen, jolla evättiin sellaisen välitystuomion tunnustaminen ja täytäntöönpano, jonka ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin luokittelee anti-suit injunction -määräykseksi ja jolla välimiesoikeus määräsi ministeriön luopumaan tietyistä vaatimuksista, jotka se oli esittänyt liettualaisissa tuomioistuimissa, tai rajoittamaan niitä. Ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa on samanaikaisesti vireillä muutoksenhaku saman Lietuvos apeliacinis teismasin antamaan määräykseen, jossa vahvistetaan Vilniaus apygardos teismasin päätös aloittaa Lietuvos dujosin toimintaan kohdistuva tutkinta, jolloin sen mukaan kyseessä on asetuksen N:o 44/2001 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu siviilioikeudellinen asia.

31 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan välitystuomio, jossa kielletään asianosaista esittämästä tiettyjä vaatimuksia kansallisessa tuomioistuimessa, voi vaarantaa asetuksen N:o 44/2001 tehokasta vaikutusta siten, että sillä voidaan rajoittaa tällaisen tuomioistuimen valtaa päättää itse, onko sillä toimivalta tutkia mainitun asetuksen soveltamisalaan kuuluva asia.

32 Tältä osin on palautettava mieleen, että unionin tuomioistuin katsoi tuomiossaan Allianz ja Generali Assicurazioni Generali (C-185/07, EU:C:2009:69), että jäsenvaltion tuomioistuimen antama määräys, jolla kielletään asianosaista ryhtymästä muuhun kuin välimiesmenettelyyn ja jatkamasta toisen jäsenvaltion tuomioistuimessa, joka on toimivaltainen asetuksen N:o 44/2001 nojalla, vireillä olevaa oikeudenkäyntiä, ei ole yhteensoveltuva tämän asetuksen kanssa.

33 Jäsenvaltion tuomioistuimen antama määräys, jolla kielletään välimiesmenettelyn asianosaista jatkamasta toisen jäsenvaltion tuomioistuimessa vireillä olevaa oikeudenkäyntiä, ei ole unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenevän yleisen periaatteen mukainen, jonka mukaan kukin tuomioistuin tutkii itse sovellettavien sääntöjen nojalla, onko se toimivaltainen ratkaisemaan asian, joka on saatettu sen käsiteltäväksi. Tältä osin on syytä muistaa, että lukuun ottamatta muutamia rajoitettuja poikkeuksia asetuksessa N:o 44/2001 ei sallita sitä, että jäsenvaltion tuomioistuin tutkii toisen jäsenvaltion tuomioistuimen toimivaltaisuuden. Tämä toimivalta määräytyy suoraan kyseisen asetuksen sääntöjen perusteella, joihin kuuluvat myös sen soveltamisalaa koskevat säännöt. Jäsenvaltion tuomioistuimella ei siis ole missään tapauksessa parempia edellytyksiä ratkaista toisen jäsenvaltion tuomioistuimen toimivaltaisuutta (ks. tuomio Allianz ja Generali Assicurazioni Generali, C-185/07, EU:C:2009:69, 29 kohta).

34 Unionin tuomioistuin on katsonut muun muassa, että se, että tällaisella määräyksellä estetään jäsenvaltion tuomioistuinta käyttämästä sille samassa asetuksessa annettua toimivaltaa, on ristiriidassa sen keskinäisen luottamuksen kanssa, jota sopimusvaltiot osoittavat toistensa oikeusjärjestyksille ja lainkäyttöelimille, ja voi johtaa siihen, että kantaja, jonka mukaan välityssopimus on mitätön, vaikutusta vailla tai mahdoton täyttää, ei voisi saada asiaansa käsitellyksi siinä valtiollisessa tuomioistuimessa, jossa hän on kuitenkin pannut asian vireille (ks. vastaavasti tuomio Allianz ja Generali Assicurazioni Generali, C-185/07, EU:C:2009:69, 30 ja 31 kohta).

35 Käsiteltävässä asiassa kansallinen tuomioistuin ei kuitenkaan tiedustele unionin tuomioistuimelta sitä, onko jonkin jäsenvaltion tuomioistuimen antama tällainen määräys yhteensoveltuva asetuksen N:o 44/2001 kanssa, vaan sitä, onko tämän asetuksen kanssa yhteensoveltuvaa se, että jokin jäsenvaltion tuomioistuin mahdollisesti tunnustaa tai panee täytäntöön välitystuomion, jossa velvoitetaan välimiesmenettelyn asianosainen rajoittamaan tämän saman jäsenvaltion tuomioistuimessa vireillä olevassa menettelyssä esitettävien vaatimusten ulottuvuutta.

36 Tältä osin on ensin palautettava mieleen, että – kuten edellä 28 kohdassa on todettu – välimiesmenettely ei kuulu asetuksen N:o 44/2001 soveltamisalaan; asetuksessa säännellään vain jäsenvaltioiden tuomioistuinten välisiä toimivaltaristiriitoja. Koska välimiesoikeudet eivät ole valtiollisia tuomioistuimia, pääasiassa ei ole kyse tällaisesta ristiriidasta asetuksessa tarkoitetuin tavoin.

37 Siltä osin kuin kyse on sen keskinäisen luottamuksen, jota sopimusvaltiot osoittavat toistensa oikeusjärjestyksille ja lainkäyttöelimille, periaatteesta, joka ilmenee tuomioistuinten toimivaltaa koskevien sääntöjen yhdenmukaistamisella asetuksella N:o 44/2001 käyttöön otetun järjestelmän perusteella, on todettava, että pääasian olosuhteissa on niin, että koska määräyksen on antanut välimiesoikeus, kyse ei voi olla tämän periaatteen loukkaamisesta sillä tavoin, että jäsenvaltion tuomioistuin puuttuu toisen jäsenvaltion tuomioistuimen toimivaltaan.

38 Näissä olosuhteissa välimiesoikeuden asianosaiselle osoittama kielto esittää tiettyjä vaatimuksia jäsenvaltion tuomioistuimessa ei myöskään voi riistää tältä asianosaiselta edellä 34 kohdassa tarkoitettua oikeussuojaa, koska tällaisen välitystuomion tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevassa menettelyssä yhtäältä tämä asianosainen voi vastustaa tätä tunnustamista ja täytäntöönpanoa ja toisaalta asiaa käsittelevän tuomioistuimen on sovellettavan kansallisen prosessioikeuden ja sovellettavan kansainvälisen oikeuden nojalla ratkaistava, onko tämä tuomio tunnustettava ja pantava täytäntöön vai ei.

39 Näissä olosuhteissa mainittu välitystuomio ja päätös, jolla jäsenvaltion tuomioistuin mahdollisesti sen tunnustaa, eivät siis voi vaikuttaa eri jäsenvaltioiden tuomioistuinten väliseen keskinäiseen luottamukseen, johon asetus N:o 44/2001 perustuu.

40 Toisin kuin määräys, josta oli kyse asiassa, joka johti tuomioon Allianz ja Generali Assicurazioni Generali (C-185/07, EU:C:2009:69, 20 kohta), se, että ministeriö ei noudata 31.7.2012 annettua välitystuomiota menettelyssä, joka koskee oikeushenkilön toimintaan kohdistuvan tutkinnan aloittamista, ei ole omiaan johtamaan siihen, että toisen jäsenvaltion tuomioistuin määrää sille seuraamuksia. Tästä seuraa, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen välitystuomion oikeudelliset vaikutukset ovat erilaiset kuin määräyksen vaikutukset kyseiseen tuomioon johtaneessa asiassa.

41 Pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen välitystuomion tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskeva menettely kuuluu siis siinä jäsenvaltiossa sovellettavien kansallisen ja kansainvälisen oikeuden alaan, jossa tätä tunnustamista ja täytäntöönpanoa pyydetään, eikä asetuksen N:o 44/2001 alaan.

42 Niinpä pääasian olosuhteissa jäsenvaltion tuomioistuimella, jossa on vireillä rinnakkainen riita-asia, omasta toimivallastaan päättämistä koskevan vallan mahdollinen rajoitus voisi seurata ainoastaan siitä, että tämän saman jäsenvaltion tuomioistuin tunnustaisi ja panisi täytäntöön pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen välitystuomion kyseisen jäsenvaltion prosessioikeuden nojalla ja tarvittaessa New Yorkin yleissopimuksen nojalla, joilla säännellään tätä alaa, joka ei kuulu kyseisen asetuksen soveltamisalaan.

43 Koska New Yorkin yleissopimuksella säännellään alaa, joka ei kuulu asetuksen N:o 44/2001 soveltamisalaan, se ei koske erityisesti kyseisen asetuksen 71 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua ”erityistä oikeudenalaa”. Kyseisen asetuksen 71 artiklalla säännellään näet vain tämän asetuksen ja sen soveltamisalaan kuuluvia erityisiä olosuhteita koskevien yleissopimusten välisiä suhteita (ks. vastaavasti tuomio TNT Express Nederland, C-533/08, EU:C:2010:243, 48 ja 51 kohta).

44 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että esitettyihin kysymyksiin on vastattava, että asetusta N:o 44/2001 on tulkittava siten, että se ei ole esteenä sille, että jäsenvaltion tuomioistuin tunnustaa ja panee täytäntöön välitystuomion, jossa kielletään asianosaista esittämästä tiettyjä vaatimuksia tämän jäsenvaltion tuomioistuimessa, eikä sille, että se epää tällaisen välitystuomion tunnustamisen ja täytäntöönpanon, koska kyseisellä asetuksella ei säännellä välimiesoikeuden yhdessä jäsenvaltiossa antaman välitystuomion tunnustamista ja täytäntöönpanoa jossakin toisessa jäsenvaltiossa.

Oikeudenkäyntikulut

45 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annettua neuvoston asetusta (EY) N:o 44/2001 on tulkittava siten, että se ei ole esteenä sille, että jäsenvaltion tuomioistuin tunnustaa ja panee täytäntöön välitystuomion, jossa kielletään asianosaista esittämästä tiettyjä vaatimuksia tämän jäsenvaltion tuomioistuimessa, eikä sille, että se epää tällaisen välitystuomion tunnustamisen ja täytäntöönpanon, koska kyseisellä asetuksella ei säännellä välimiesoikeuden yhdessä jäsenvaltiossa antaman välitystuomion tunnustamista ja täytäntöönpanoa jossakin toisessa jäsenvaltiossa.

Allekirjoitukset